

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

**ПРОДОВОЛЬЧА ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА
В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ:
ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ ТА СВІТУ**

*присвяченої 125-річчю Національного університету
біоресурсів і природокористування України*

**Секція 4. Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни
та глобальних викликів**

**25 травня 2023 року
Київ, Україна**

Організатор конференції:

Національний університет біоресурсів і
природокористування України

Продовольча та екологічна безпека в умовах війни та повоєнної відбудови: виклики для України та світу: мат. Міжн. наук.-практ. конф., секція 4: Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни та глобальних викликів (м. Київ, 25 трав. 2023 р.). Київ, 2023. С. 358.

Матеріали конференції подано в авторській редакції.

У збірнику подано результати обговорення актуальних проблем, перспектив і шляхів забезпечення продовольчої та екологічної безпеки в умовах війни, плану відновлення України, сталого розвитку світу в контексті глобальних і регіональних викликів, трансформації суспільства та формування нової парадигми розвитку.

Редакційна колегія:

Ніколаєнко С. М. (відповідальний редактор), Кваша С. М., Кондратюк В. М., Ткачук В. А., Шинкарук В. Д., Барановська О. Д., Баль-Прилипка Л. В., Братішко В. В., Глазунова О. Г., Гриценко І. С., Діброва А. Д., Євсюков Т. О., Каплун В. В., Коломієць Ю. В., Кононенко Р. В., Васишин Р. Д., Мельник В. І., Остапчук А. Д., Отченашко В. В., Рудик Я. М., Ружило З. В., Савицька І. М., Тонха О. Л., Цвіліховський М. І., Яра О. С.

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

**ПРОДОВОЛЬЧА ТА ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОЇ
ВІДБУДОВИ: ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ ТА СВІТУ**

*присвяченої 125-річчю Національного університету біоресурсів
і природокористування України*

Секція 4. Якість освіти та гуманітарна наука в умовах війни та глобальних викликів

Відповідальний за випуск: **Отченашко В. В.**

© НУБіП України, 2023.

УДК 784
НАРОДНОПІСЕННА КУЛЬТУРА ЯК КОНСТАНТА ІДЕНТИФІКАЦІЇ НАЦІЇ

Кушнір Т. І., доктор мистецтва, старший викладач кафедри культурології
Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

В умовах повномасштабного вторгнення національна культура України зазнає колосальних втрат. Знищуються пам'ятки мистецтва та архітектури, які крізь століття зберігають ідентифікацію української нації. Перестають функціонувати заклади культури, а подекуди припиняють своє існування народні хори, що є артеріально важливою ланкою для збереження та пропагування народнопісенної культури України у всьому світі. Проте зараз спостерігається інша тенденція в національному мистецтві – популяризація, модернізація та актуалізація народних пісень, що впливають на підняття морального духу українського суспільства у боротьбі проти загарбників.

Безсумнівно, для кожного українця народна пісня є носієм традицій, звичаїв та обрядів, вона може виконуватися нами у період радості та горя, їй притаманне збереження історичних подій у своїх текстах та перш за все – це мамина колискова, що ніби «програмує» дитину на ідентичну приналежність до української нації. Усі ці характерні особливості народнопісенної творчості були б неможливими без неймовірних зусиль наших пращурів по збереженню та популяризації української пісні у світі.

Особливо багатими і цінними джерелами відомостей про давню усну творчість нашого народу є літописні пам'ятки XI – XIII ст. (Початковий літопис – «Повість минулих літ», Київський літопис, Галицько-Волинський літопис). У давньоруських літописних текстах зустрічаємося не тільки зі згадками про різні жанри усної словесності наших предків, але й з використанням цих відомостей для характеристики їх життя, побуту, звичаїв, етнокультурних традицій протоукраїнських племен [2].

Найдавніші письмові згадки про кобзарів (зокрема про Чурила і Тарашку) є в польських хроніках 15-16 ст. У 17 ст. багато кобзарів були учасниками національно-визвольної та антифеодальної боротьби українського народу. Вони складали і виконували думи та історичні українські пісні про подвиги національних героїв, турецько-татарську неволю, польсько-шляхетський гніт, закликали своїх слухачів на боротьбу за волю. Організовувалися в братства на зразок ремісничих цехів, мали свої звичаї, закони й особливу говірку, що була малозрозумілою для сторонніх. Козацький фольклор і фольклор про козацтво становлять вагомую частину духовного, культурного і художньо-естетичного надбання українців [1].

На початку XX ст. найяскравішим представником народнопісенної культури була «Українська Республіканська Капела» очолювана Олександром Кошицем, що стала провідником національних інтересів по всьому світу. Вона репрезентувала українців як народ, що виборює свою державність у запеклій боротьбі з більшовицькою навалою. Світові гастролі Української Республіканської Капели тривали впродовж 5-ти з половиною років. За цей час український хор відвідав 17 країн світу, понад 200 міст на 3-х континентах, охопивши сотні тисяч слухачів. Було проведено понад 600 концертів у світових музичних центрах. За успіхами Капели спостерігав Голова Директорії Симон Петлюра. У листі до Олександра Кошиця від 5 лютого 1923 р. він писав: «Милий і дорогий Маестро Олександр Антонівчу! Вважаю за свій обов'язок висловити те почуття морального задоволення, яке викликається відомостями про успіхи Капели, запевнити, що таке ж саме почуття відчуває кожен українець, коли довідується про успіхи Ваших виступів... Маніфестуєте красу і чарівну силу рідної пісні, а разом і творчу глибину та різнобарвність емоціональну нації, що на схід Божий породила її та не забула одночасно породити і виплекати тих, хто так художньо-геніально демонструє – під Вашою кермою – душу нації...» [3].

У наш час національна культура України поповнюється новітніми зразками народнопісенної творчості. Створюються сучасні мистецькі жанри, що спрямовані на популяризацію української пісні у світі. За допомогою концертних перформансів народна пісня завойовує душі та серця усіх слухачів та, як і 100 років тому, допомагає відстоювати нашу національну ідентичність. Незалежно від того де знаходить українська душа вона завжди б'ється за свою незалежність, а пісня стала для нас зброєю що дає нам силу, надію та віру в перемогу.

Перелік посилань

1. Енциклопедія історії України / ред. рада: В. А. Смолій (голова) та ін. ;НАН України. Ін-т історії України. Київ : Наукова думка, 2007. Т. 4. С. 371, 408.
2. Кирчів Р. Найдавніший запис української народної пісні. Донедавні зацікавлення українським фольклором та етнографією. Народна творчість та етнографія. НАНУ, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. 2005. № 1. С. 46.
3. Український інститут національної пам'яті. «100 років світової прем'єри «Шедрика» та початку гастролей Кошиця» від 10.05.2019. URL: <https://uinp.gov.ua/pres-centr/novyny/100-rokiv-svitovoyi-premyery-shchedryka-ta-pochatku-gastroley-kapely-koshytsya> (дата звернення 25.03.2023)